

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én egy, illetőleg másfél iven. Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodsori hirdetésnél 100 szóig 80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő. Fűvészkert utca 1080.</p>
--	---	--

Néhány szó a krassóvidéki ref. lelkészi értekezlet emlékiratához.

(Vége.)

Gyakran halljuk fölemlített, ezen emlékiratban is hangsúlyozva van, hogy mily nagy előjogokkal van felruházva a debreczeni egyház, a főiskolával szemben.

Ezen sajtóságot viszony megítélésénél sohasem szabad figyelmen kívül hagyni a debreczeni főiskolának történeti fejlődését, mely szolgáltatja kezünkbe a kulcsot, hogy miképen állhatott elő az a helyzet, melyet a debreczeni egyház a főiskola irányában törvényes és jogi alapon elfoglalva tart.

Csaknem köztudomású tény, hogy a debreczeni főiskola egészen az 1822-dik évi konventig, nagyobb mértékben állott a debreczeni ref. egyház, mint a tiszántuli egyházkerület intézkedése és rendelkezése alatt. A főiskola szellemi és anyagi ügyeinek intézésénél, az egyházkerület inkább csak ellenőrzői és mintegy főfelügyeleti jogot gyakorolt, mint közvetlenül rendelkezett. — E nagy hatalmat és befolyást az 1822. évi general konvent mindenestre mérsékelte és szabályozta, s már akkor a két versengő fél, a debreczeni egyház és tiszántuli egyházkerület között, a főiskolára nézve a befolyási és rendelkezési viszonyt meghatározta. Tehát szerződésileg és ítéletileg van megállapítva és biztosítva a jogviszony, mely a debreczeni egyház és főiskola között jelenleg fenáll és létezik.

Ezen specialitas igaz hogy a zsinaton föl nem említett, de midőn a zsinattartásra az előkészületek megindultak, 1877. évi novemberi konventen, épen a tiszántuli ref. egyházkerület konventi képviselői jelentették ki, hogy a majd alkotandó új törvények, a midőn az eddigi országos kánonokat s kánon erejével bíró statutumokat, mindenestől és végképen hatályon kívül helyezik, de a szerződés által biztosított és ítéletileg megállapított jogok és viszonyok kell hogy azok által is érintetlenül hagyassanak. A minthogy ezen felfogást a tiszántuli ref.

egyházkerület legutóbbi gyűlése épen a debreczeni egyházra vonatkozólag tényleg el is ismerte.

Azt sem szabad felednünk, hogy mi volt kezdettől fogva a debreczeni főiskolára nézve Debreczen város és az itteni ref. egyház! Valódi dajkája, őrszelleme a főiskolának s a hosszú éveken szövődött szép és benső viszonyt ha kiméletlenül szétromboljuk, mind a két félre nézve elmaradhatatlanok lesznek a káros visszahatások. De meg nagy szüksége van a főiskolának továbbra is ugyanazon gondozó és ápoló kezekre, melyek eddig önzetlenül és odaadással fáradoztak szellemi és anyagi ügyeinek rendezésében. A debreczeni főiskolára aligha nem válságos napok következnek be. Maga a ref. egyház országos zsinata meghatározta, (Isk. törvény 114. §.) „hogy a gymnasiumban egy-egy osztályban rendesen nem lehet több tanuló 50-nél. A hol a növendékek száma 3 egymásután következő éven át azt felével túlhaladja, ott párhuzamos osztályok állítandók és a tanerők létszáma szaporítandó.“ Ha ez a törvény keresztül vitetik, Debreczenben minden gymnasiumi osztály mellett legalább egy párhuzamos szakaszt kell felállítani. A tanítóképezdében szintén multhatlanul szükség lesz egy tanerőre, mert miután ugyancsak a zsinati törvények (Isk. törvény 77. §.) a tanítóképezdében a tanfolyamot 4 évben állapították meg, a mostani tanerőket növelni lesz szükség. A theologiai szakban az 5-dik tanszék felállítása immár halaszthatatlan, a minthogy azt a főtiszt. egyházkerület már annyi ízben kimondotta. Mindezekhez vegyük, hogy felsőbb tanításügyünk jelenleg nagyon csonka és hiányos, midőn a bölcsészeti szak — mely pedig tartoznék a főiskolának alkotni életerejét — immáron csak névleg él, ennek az érdekében is sürgős a tennivaló, ha főiskolánk régi hatását biztosítani akarjuk. Mert az önálló bölcsészeti szak és tanárképezde ügye — legalább az én csekély meggyőződéseim szerint — csak akkor fog lendületet nyerni, ha a tiszántuli egyházkerület Debreczen városával és az egyházzal egyetértőleg karolják azt fel. A többi egyházkerületek segítségére majd csak azután lehet számítani, ha azok látják, hogy immár meg van nem csak

a jó szándék, hanem tettek mutatják az akaraterőt. — Ne gyengítsük azért az összeköttetést a debreczeni egyház és iskola között, mert épen abban áll a debreczeni főiskolának minden többi hazai főiskoláink felett egyik nagy előnye, hogy Debreczen városára s az abban letelepült ref. egyház buzgóságára s áldozatkészségére támaszkodhatik.

Különben én úgy tudom, hogy a főiskolai gazdasági tanácsban az egyházkerület nem $\frac{1}{3}$ rész arányban kiterjedő jogkörrel bír, a mint pedig az emlékiratban állittatik; sőt csak is a debreczeni egyház bír $\frac{1}{3}$ rész jogkörrel, mert a tagok $\frac{1}{3}$ részét az egyházkerületi közgyűlés maga választja, $\frac{1}{3}$ részt a főiskolai tanárokkal választat, és csak $\frac{1}{3}$ részben jönnek be a debreczeni egyház küldetei.

A mi már a gyakorlati theologiai tanszéken működő tanár elleni kifogásokat illeti, nagyon kár volt a mélyen tisztelt lelkészi értekezletnek egészen a személyeskedés terére engedni magát ragadtatni. Ha egyes ember teszi is, elvesztette már legigazabbnak látszó ügyét, midőn a szenvedélyesség tüzeben kovácsolja a védő fegyvert, hát még egész testületnél mennyivel erősebb beszámítás alá esik az ily eljárás. S kérdem valjon czélszerű volna-e oly mereven felállítani azt a szabályt, hogy csak tényleges szolgálatban működő lelkészek közül lehet gyakorlati theologiai tanárt választani? Megengedem, hogy némelykor sikerülne az ily választás, de nem mondható ki állandó szabály gyanánt; s jöhetne eset elő, midőn valódi veszteséggel járhatna ezen elvnek szigorú keresztülvitele. — De meg az élet, tapasztalat s külföldi theol. intézetek eljárása sem e mellett tanuskodnak, sőt lehetne példákat idézni egyik-másik főiskolánk életéből, hogy a gyakorlati munkásság mezejéről elhívott lekipásztörök sem találtak fel mindig a bölcsesség követ, ép úgy mint azok, kik gyakorlati lelkészi működés nélkül foglalták el ez állomásokat. Hát azon prófétálásra mit mondjunk, midőn az emlékirat azt bátor nyilvánítani, hogy a debreczeni egyház az egész egyházkerületnek tapasztalatlan és példaadás hiányában sinlő lelkészi kart, ilyen egyének által mint a megválasztott gyakorlati theol. tanár fog majd képeztetni?

„Ne ítéljete, hogy ne ítéltessetek, mert a milyen ítélettel ítéltek, olyannal ítéltettek; és a milyen mértékkel mérték, olyannal mérnek vissza nektek.“ Ezt adja nekünk utasításul és tanácsul a pásztörök fejedelme! Honnan van joguk azt a kemény vádat mondani egy ifju tanár működése felett? Hol az alap, melyre építeni lehet ezt a következtetést? Hiszen mi épen megfordítva ismerjük a dolgot, mi úgy tudjuk, hogy Cs. L. megválasztott tanár nagyon is kvalifikálva volt arra a tanszékre; úgy tudjuk, hogy oly és annyi előkészületet tett, a minőt épen nem minden tanárnak volt alkalmá és ideje megtehetni. A külföldön 2 teljes évet egészen öntudatosan és határozottan, majd 4 évet mint segéd- és helyettes tanár, tisztán e tanszék tan-

tárgyainak élve töltött el s a mint működéséből — ki azt figyelemmel kísérte — meglátszik, valódi eredménnyel és haszonnal.

Az a kívánalom pedig, hogy ő tétessék át majd alkalmilag egy másik tanszékre, igen sajátságos színben tünteti fel a tanári hivatalról való fogalmat, de hogy az csak úgy könnyen meg nem történhetik, e tekintetben az egyházkerület a tanárok állásának biztosítása czéljából határozott. Ugyanis 1878. július 23-án egyházkerületileg megállapított fegyelmi szabályok 2-ik §-a ezt tartalmazza: „A hivatalába már régebben beigtatott rendes tanár, más tanszék elfoglalására s más tantárgyak előadására, mint a melyre és melyekre megválasztatott és beigtattott, akaratára ellen nem kényszeríthető.“ Hiszen nem volna akkor szánandóbb állás, siralmasabb állapot, mint a tanári, ha a tanárt csak úgy tetszés szerint hánynák és vetnék egyik tanszékről a másikra.

S van még egy körülmény, melyet nem szabad figyelmen kívül hagyni ezen theologiai tanszék tanára működési körének és feladatának megítélésénél; és ez az, hogy korántsem áll az, miszerint az elmélet csak oly másodrendű dolog e tanszéknel, a gyakorlati ügyesség, szónoki képesség a minden. Ezt sem a praectica theologianak fogalma, sem a gyakorlati theologiai tanszékeken úgy a hazában, mint a külföldön alkalmazott egyének működése és minősége nem igazolja. Sőt határozottan merem állítani, hogy az elméleti képesség a fő, döntő és szabályozó ezen tanszéknel is; szép és szerencsés összetalálkozása a véletlennek, ha valakiben a gyakorlati szónoklati ügyesség is párosulva van az elméleti theologiai képzettséggel, de nem multhatlan feltétel. Sokkal inkább érdekében van bármely theologiai intézetnek oly egyént birni e tanszéken, ki ha nem Demosthenes is, de alapossággal tudja fejtegetni a gyakorlati theologia elméleti kérdéseit. — Az a gyakorlati utasításadási képesség könnyen megszerezhető lesz.

Igy fogva fel ezen tanszék feladatát, bizonyára nagyon nélkülözök a biztos alapot az emlékiratban foglalt kifogások — melyek úgy a főiskola, mint az illető tanár ur érdemes személyére való tekintetből, kell hogy fájdalommal vétessenek tudomásul a főiskola minden igaz barátja részéről és kívánatos, hogy az emlékiratnak ezen iránya és szelleme, mindazok által határozottan utasítsassék vissza, a kik felhiva és jogositva vannak az emlékirathoz hivatalosan hozzászólni.

Vajha több méltányosság és szeretet érzet hatná át lelkeinket!!

A debreczeni egyházmegye lelkészi értekezletének egy tagja.

Haladás a theológiában.

(Folytatás.)

Mikor a felett vitatkoztak az emberek, hogy a theologia progressiv tudomány-e, vagy nem; nem a pusztán bibliai tudomány van szóban, hanem különösen a kijelentett tannak azon tárgya is, mely Istennek, mint erkölcsi kormányzónak, Idvezítőnek és az emberek birájának jellemét, tervezetét és munkáját, az embernek, mint bűnösnek természetét, viszonyát és sorsát s mint hívőnek tapasztalatait, kötelességeit és jogelőnyeit tünteti elő.

Igy fogva fel a dolgot, két kérdés áll még előttünk, melyekre feleletet kell adnunk. Az első kérdés ez: vajjon az a tudomány, mely a kijelentett igazság testét, egészét foglalja magában, képes-e minden irányban olyan végetlen fejlődésre, minőre a természeti tudományok képesek?

E kérdésre egyszerre és batározottan tagadó feleletet adunk. Valamennyi természeti tudománynak tárgyához, az emberi értelem tevékenysége következtében, tapasztalás és szemlélődés által lehet eljutni és az minden irányban alkalmas a végetlen behatolásra és felfogásra. De a bibliai tanösszeségének tartalmát az isteni kijelentés szabja meg s csak addig értheti az ember, a meddig a kijelentés terjed és ha megértette is, ezen értelem szűkebb határok közé vonható. A kijelentett igazságok mind *mysteriumok* s valamennyi szentirati *mysterium* nem spekulatív, hanem gyakorlati célokra jelentetett ki; és minden ily módon kijelentett *mysterium* bizonyos mértékig *mysteriosus*nak kell lennie, tehát olyannak, mely minden tudományos tárgyalás alól kivonja magát.

A keresztyén kijelentésnek célja bizonyára nem az, hogy vizsgálódásra hívjon fel s nem is az, hogy tudományos érdeklődést gerjessen, hanem hogy gyakorlati célokból feltüntesse Isten eljárásának módozatait a multban, a jelenben és a jövőben, az emberek idvezítésének munkájában s hogy megmutassa ennek megfelelőleg az emberek kötelességeit és privilegiumait. Ebből az következik, hogy a kijelentésnek főbb vonásaiban világosnak kell lennie, mivel a nagy gyakorlati cél csak úgy érhető el az emberiség bármely nemzedéke által is, ha a hit és az engedelmség nagy tényei és elvei ismeretesekek előtte. A keresztyénség tanai egy az isteni tanítással, melynek az a rendeltetése, hogy szabályozza a hitet és a hit által szabályozza a vallásos tapasztalatot és magaviseletet. E célból az isteni tanításnak, mint egésznek, kezdetétől fogva ismertnek s végezetéig lényegileg változatlanoknak kell lennie.

(Folyt. köv.)

Csiky Lajos.

A lelkészek kvalifikációja kérdéséhez.

(Vége.)

Feltűnő lehet, hogy a gymnasiumi tanárokat, kik felszenteltettek, mi a kitűnő káplánokkal egy osztályba kvalifikáljuk. — Meggyőződésünk az, hogy gymnasiumainkba theológiát végzett egyént nem fogunk alkalmazhatni, mert már az ezután választottaknak tanári oklevéllel kell bírniok s így a ki theológiát rég tett s tanár akar lenni: nem a

lelkész-képességi, hanem a tanárképesítési vizsgát fogja illetékes helyen letenni. Lassankint tehát letűnik az egyházi élet mezejéről azon elem, mely a tanári pályán, bár felszentelt lelkészminősítéssel működik. Ha jelenlegi helyzetüket vesszük tekintetbe: viszont azon meggyőződésre jutunk, hogy általában jobban vannak dotálva, mint a papok; s ha elismerjük, hogy kitarító s bizony nagy hivatottságot igénylő pályájukon érdemet szereztek, az egyház hálájára tették magukat méltókká: az egyház teendője nem az, hogy azon pályáról, melyen eddig érdemet szereztek, más pályára hívja őket s ha jutalmazni akar, a jutalmat a szolgálati évek fizetés pótlékában, ne pedig abban állapítsa meg, hogy a jó tanerő, illetékes teréről elhivassék. Más oldalról meg bizonyos mérvű igazságtalanságot is látnánk abban, ha a tanárok pappá választhatósága némi korlátok közzé nem szoríthatnók. Pár sorral előbb említettük, hogy a tanárok általában jobban vannak dotálva, mint a papok. S tegyük fel, hogy üresedésbe jön egy I. osztályu egyház, melynek elnyeréséért sorompóba lép az eddig 800 1300 frt fizetés mellett nélkülözést alig ismerő tanár — néhány, évek hosszú során küzdött, de a jobb jövő biztató reménye mellett el nem csüggedett oly lelképásztorral, ki nem csak hogy ereje javát az egyház építésére áldozá, de nélkülözött is érte: valyon nem igaztalan volna-e ily körülmények között amannak győzelemre jutása s nem hálátlanság-e az egyház részéről, emezek iránt, hogy a győzelemre tért nyitott. — Feltett §-unk azonban nem zárja ki, hogy a tanár, ha felszenteltetett: pappá ne lehessen. Nem engedi azonban, hogy mindjárt első osztályu egyházba jusson s pályázhatását azon multhatlan feltételhez köti, hogy egy évi gyakorlatról bizonyítványa legyen.

Azon esetből kiindulva, hogy a lelkészválasztás ily rendszere mellett ezután nem az egyes választó egyházak fogják felkeresni „az érdemest,” hanem annak, ki magát érdemesnek érzi, fog kelleni kérni az állomást: könnyen rá jövünk arra is, hogy ez bizonyítványok nélkül nem fog megtörténni. A rendes lelkésznek fakultációja mellé szolgálati bizonyítvány kell, melyben fel legyen tüntetve: hány éve, hogy rendes lelkész? feddhetetlen előéletü-e? működése nem esik-e valami kifogás alá? stb. A segédlelkésznek hasonlóképen. Nézetünk amarra nézve az, hogy azt egyszerűen kiadja az esperes, a látogatás alkalmával szerzett tapasztalatai alapján s láttamozza a püspök, természetesen az esperes hozzá juttatott jelentései alapján. A káplánnak kiadja a lelkész, kinek oldala mellett szolgált; láttamozza az esperes, s azon esetre, ha más egyházmegyébe vagy kerületbe menne: aláírja a püspök is.

Azt mondhatná valaki, hogy az esperesre magára nem kellene ezt bizni. Hátha ellensége a pályázni akarónak stb. stb. Ily feltétellel bajos volna embert találni, ki ellen kifogás ne volna tehető. Mert hiszen ha nem az esperes, hanem bizottság adja ki azt a bizonyítványt: emberek közt az is megtörténhetik, hogy ama bizottság minden tagjait kifogásolni fogná valami skrupulozus. Mindenesetre legilletékebb az esperes s fel kell tennünk, hogy nagy horderejű hivatásában inkább fel fog emelkedni holmi emberi kicsinykedéseken, sem hogy magát méltatlan gyanúsításnak vagy épen támadásnak tegye ki.

Egy 4. §. lenne tehát a bizonyítvány kiadása felől intézkedő. Több nem?

Még egy, mely azon esetre adna szabályt: mit tegyen a jelölő bizottság, ha valamely üresedésben álló lelkészi állomásra épen senki sem jelentkezne? Természetes, hogy új pályázatot kellene hirdettetni! Hát ha a jelentkezők nem épen kompetensek? — Akkor már nem szabad új pályázat; jelölni kell a jelentkezettek legkitünőbbjei közül, habár azok talán csak következő osztályu egyházra lennének első sorban kvalifikálva. Ellenkező esetben vége hossza nem volna az üres pályázatoknak, a választani nem akaró egyházak találván eszközt és módot, különféle kifogások fundálására.

Még egy dolgról kell szólanom a kvalifikáció tárgyában s aztán letehetem tollamat.

Ez az irodalmi téren szerzett érdem.

Kétségtelen dolog, hogy midőn kvalifikációról van szó: az egyházi irodalom terén — sőt általában a komoly irodalom terén kifejtett munkásságot nem lehet, nem szabad ignorálni. A tapasztalat eddig azt mutatta, sőt egyidőben — a 70-es évek elején — fel is szólaltak a dunamellékről e miatt, hogy lelkészválasztásoknál a legtöbbször, de még maguk a lelkészek között is, egyik-másik hivatali tiszt betöltésénél sokkal nagyobb méltánylásban részesült a politikai vagy szépirodalmi tér, mint az egyházi.

Ennek természetes okát ott keressük, hogy a választó egyházak szóvivői jobban ismerték az előbbieket, mint az utóbbiak működését; ritka lévén köztük, ki az egyházi lapokat járatta s olvasta volna.

Az új aera fog-e segíteni ezen a dolgon, azt majd az idő mutatja meg. Részünkről minden méltánylással és elismeréssel adóznánk azok iránt, kik, ha nem működnek is az egyházi irodalom terén, az általános komoly irodalom terén oly nevet vívtak ki maguknak, mely nem csak saját személyükre, de magára az egyházra nézve is fényt vet. Neveket nem említünk. Olvasóink úgy is tudni fogják, kikre czélunk. Azonban részünkről minden méltánylást megvonnánk azoktól, azaz: irodalmi tevékenységüket teljesen ignorálnánk azoknak, kik politikával, vagy az élcz-lapok irodalmával foglalkoznak. E téren kifejtett munkásságból haszna, előhaladása nem volt, nem is lehet az egyháznak; kárát sok helyen lehet s lehetett tapasztalni.

Ennélfogva tehát, midőn a lelkészválasztási törvény 186-dik §-ának irodalommal foglalkozó lelkészekkel szemben való alkalmazásáról van szó: a méltánylást csak az egyházi irodalommal, s ezeken kívül a komoly szépirodalommal s tudományos (egyház-, honi- irodalom-történeti stb.) irodalommal foglalkozókkal s azt hivatásszerűen kezelőkkel venném irányadónak s csak azt tekinteném „érdemnek, gradus ad majora.

Ily szellemben — azt hiszem — megnyugtatóan lehetne a lelkészválasztási törvényeknek a lelkészek kvalifikációjára vonatkozó §-ait megoldani. Egy ily szabályzat távol tartana a pályázástól minden hivatlant, megóvná a jelölő bizottságot az önkénykedés, nepotismus vádjától; de megóvná az akár felülről (egyházmegye, esperes, püspök stb.), akár alulról (választó egyház) jöhető minden preszsiótól.

Zs d.

Bizottsági javaslat

a bihari ref. egyházmegyét alkotó egyházak osztályozásáról s a lelkészek minősítésének megállapításáról.

A folyó év január 10-én Nagyváradon tartott egyházmegyei közgyűlés 4-dik számú végzése utasítván Ritoók Zsigmond, Gaál Imre, Biró János, Szűcs Lajos, Kis Elek, Rácz Mihály, Nagy István, Hegyessy Márton és Benedek László tagokból álló — bizottságot az egyházmegyét képező egyházak osztályozására s a lelkészek minősítésének megállapítására: fentnevezett bizottság

A) Az egyházak osztályozására nézve, — miután a lelkészi körök, habár osztályozták is az egyházakat, de az általános jövedelem részletes kitüntetése hiányzik a kimutatásból, fentnevezett bizottság az osztályozásra nézve — csak az egyes osztályok határait körvonalozza; számítván

I-ső osztályu egyháznak az 1000 frtnyi összegnél nagyobb lelkészi jövedelmet kimutató egyházat;

II. osztályu egyháznak javasolja osztályozni a bizottság mindazon egyházat, mely 700 frttől 1000 frtig terjedő javadalmat biztosít lelkészenek;

III. osztályu egyház lelkészi jövedelme — a bizottság nézete szerint — kell hogy terjedjen 400 frttől 700 frtig; a

IV. osztályt képezik — a javaslat szerint — mindazon egyházak, a melyek csak 400 frtig felható jövedelmet képesek kimutatni lelkészi fizetésül.

Hogy ez osztályokba besoroztassanak az egyházak, elnökileg haladéktalanul felhivandónak véli a bizottság az egyes lelkészi köröket, hogy a területökre tartozó egyházak bérleveleit önmagok felbecsülve s rovatosan kimutatva, a legközelebb tartandó egyházmegyei közgyűlésre betérjeszteni el ne mulasztják, hogy nevezett bizottság e kimutatás után — ugyanakkor — az egyházakat az osztályok kész keretébe beilleszthesse; megjegyzvén, hogy csakis a lakás és beltelek jövedelmének felvétele mellőzendő, míg a palástdíj jövedelmét egészen s az egyházi könyvvitel 50%-át fölveendőnek javasolja a bizottság.

B) A lelkészek minősítésének megállapítására nézve a bizottság a következő általános elveket véli megállapítható s elfogadhatónak:

1 ször. IV. osztályu egyházba pályázhat minden elegendő eredménnyel fakultált, alkalmazásban levő lelkész, lelkésztanító, lelkésztanár és segédlelkész, a ki a törvény-szabta kettős — segédlelkészi és lelkészképességi — vizsgát letette.

2-szor. III. osztályu egyházba pályázhatnak azon

a) segédlelkészek, kik jelesen végezték a theologiai szaktanfolyamot, 3 évig segédlelkészkedtek, fegyelmi vizsgálat alatt nem állottak;

b) azon lelkészek, kik mint rendes lelkészek a IV. osztályu egyházak valamelyikében legalább 2 évet jó sikerrel töltöttek, fegyelmi vizsgálat alatt nem állottak;

c) azon lelkésztanárok, kik 3 évet töltöttek a tanári pályán s fegyelmi vizsgálat alatt nem állottak.

3-szor. II. osztályu egyházba jogosítva van a pályázásra

a) mindazon segédlelkész, a ki kitünően végezve a theologiai tanfolyamot s téve le a képesítési vizsgákat, leg-

alább 1 évig külföldi akadémián tanult s kolloquált, s 3 év olta mint segédlelkész működik;

b) minden oly lelkész, a ki a III. osztályu egyházak valamelyikében 3 s a IV. osztályu egyházak valamelyikébe 5 évet töltött jó sikerrel, fegyelmi vizsgálat alatt nem állott;

c) mindazon lelkésztanár, ki a tanári téren 6 évig sikerrel működött, fegyelmi vizsgálat alatt nem állott.

4-szer. I. osztályu egyházba jogosan pályázhatnak mindazon

a) segédlelkészek, a kik kitünően végezve, külföldi akadémiákon 3 évet töltve s ott kolloquálva, önálló, komoly, tudományos irodalmi munkásságról tanuskodó mű vagy művekkel magukat megösmertette, legalább 2 évet segédlelkészi minőségben eltöltöttek; mindazon

b) lelkészek, kik a III. osztályu egyházak valamelyikében 5, vagy a II. osztályuak valamelyikében 3 évig sikerrel működtek, fegyelmi vizsgálat alatt nem állottak;

c) tanárok, ugyanoly feltét mellett, mint a segédlelkészek, kivántatván még itthoni tanári működésben eltöltött legalább 2 év s fegyelmi vizsgálat alatt nem létel.

Megjegyezvén, hogy a fegyelmi büntetés hatálya elévül a zsinati törvények 246. §-ának a) és b) pontjaira (intés, feddés) nézve 2 év, c) pont (pénzbírság)ra nézve 3 év, d) pont (egy évi hivatalvesztés)re nézve 4 év, az e) pont (azon helyről való elmozdítás)ra nézve 5 év mulva, az éveket az itélet jogerőre emelkedé-étől számítva.

Közli: **Benedek László.**

Beszéd

Nagy József emlék-ünnepélyén az énekteremben 1883. márczius 5.)*

I.

A kollégiumi énekkar a hála ünnepét üli ma, eddigelé legnagyobb jótevője halála évfordulati napján. Debreczen város egyik tekintélyes kereskedője és polgára volt ő, s hogy szerette e főiskolát, a tudományt, az énekművészetet és az ifjuságot, öröklő tanujelül hirdeti 23 évvel ezelőtt tett végrendelete, melyben 4 szép czélra 18,000 forintot hagyományozott; egyik alapítványa az énekkar javára szól, tesz 2000 forintot, melynek száz forint kamata minden évben e napon arányszerint kiosztatik az éneklő kar minden tagja közt. Sem a pengő anyag, sem a legkeresettebb árukkal foglalkozás nem állja útját a szellemország emelésének; szép dolog hogy minden időben találkoztak, épen a pénzforgatás emberei közt is, kik felül tudtak emelkedni a köznap érdekeken, ez a szellem diadala az anyag felett. Első példa erre keresztyén körben Szentkönyvünkben Lidia gazdag bársony kereskedő története, (Csel. 16, 12—40.) a ki Pál apostol predikálására nemcsak szívét nyitá meg az Ur igéje előtt, hanem termeit is, az ő háza lett a Filippiben alakulni kezdő első keresztyén gyülekezet központja, templommá tette azt s egyszersmind a börtönből kiszabadult Pál apostol menhelyévé. Első kereskedő, a ki hittel és

*) Tartatott a debreczeni kollégium énekteremében. A II. és III. rész szól a francia és magyar zsolttárok eredetéről és hatásáról.

vagyonnal áldozott a lélek oltárán. A reformáció századában Bâselben, Szebenben, Budán és Debreczenben kereskedők voltak egyik fajta tényezői a reform eszmék terjedésének annyira, hogy Méliusz Péter debreczeni reformátor a debreczeni és szomszédos „jámbor és keresztyén áros népnek“ azaz kereskedőknek ajánlta egyik népies hittani művét; — imé 300 év mulva is meg van, hát az a „jámbor keresztyén áros nép“ ennek kebelében találkoztak, kik városi zenedék alapját vetették, és az emlékkerttet létesíték; ilyen egyik munkás és szerény tagja volt az, a ki felajánlta vagyonát szép czélokra. A kegyelet e napon neki nyújtja háláját jótékonyágáért.

Az áldozni készek és képesek az emberiség virágai, a szép tett hasonlít az illathoz, láthatlan szárnyra kél, száll és emelkedik s messze vidékek, távoli tájak élvezik balzsamát, a virág szellemét. A virágedény, a t-st porsátora szét-törve hamvadoz a czeplédutczai temetőben, de az illattárrá finomult jó tett leng, hat és élvezetet ad, s az idő kéklő bércei, az évtizedek és századok érezni fogják lételet, mint élő lehetét az elhunytak. E most éneklő ifjui koszoru, gyűlve távol és közeli vidékekről, csak az itt feltűzött arczképről szemlélheti a derék alapító földi vonásait, nem ismeré személyesen, — mégis tudja tisztelni s megőrizni, mert bepillant az áldozattevő szép lelke szép tükörébe. Egy példa ujra, hogy a szép gondolat és jótett tul éli az embert s az enyészet ködfellegén áttörő csillaggá fényesül.

II.

Egyik oltár, melyre ünnepelt jótévők rakta filérei egy részét, az ének oltára vala, legyen szabad néhány perczet szentelni az ének hatalmas festésére a történelemből véve elevenítő színt ahoz, és itt is csak egy énekkoszoru a zsolttár hatását érinteni. A biblia ismerők jól tudják, hogy egy nemzet vallásos ihlete — kezdve az arab pusztán sivár vándorlással, Dávid-Salamon alatt fénykorszakra jutva, a nagy világbirodalmak vasmarkai közt szorongatva, morzsolatva s végre szétszóratva — szülte több mint ezer éven át azon énekfűzért, melyet zsolttár könyvnek nevezünk, benne van egy ezeréves mult fénye, árnya, hite, reménye, siralma és öröme. A szülő ország mint földi királyság eltűnt, de lelke ez énekekben él és halhatatlan.

A földközi tenger partjain, Jordán mellékein, a Baby-loni vizek mellett elnémultak a változó történeti fordulatok miatt a dávidias szent énekek, s másfél ezer év mulva nyugoton a Rajna mellékein, Helvétia alpesei és Skótia kéklő halmai közt, s a szöke Tisza mentén a reformáció világ eseményének érintésére ujra felzendültek uj nyelven, uj dallam köntösben, a régi tartalom megmaradván; a régi mégis uj hangokban a lélek lelkeket ihletett.

A francia nemzet XVI. századi egyik elmés, szellemes, merész költője M a r o t K e l e m e n, 36 éves korában a királyi udvarban Párisban, mint udvari költő a fellobogó máglyák hatása alatt kezdte legelőbb (1533.) a 6-ik zsolttárt francziára fordítani, a kérlelhetlen ellenséggel szemben Isten irgalmát esdi; a zsolttár- és a költőnek menekülni kellett hazájából. — De magas, épen fejedelmi hölgyek közül előállt pártfogói közbenjárására ismét visszatérhetett honába, s folytatta a zsolttár fordítást. Az uj egyháznak bibliai énekekre volt szüksége, a szinte szánuzetésben

szenvedő Kálvin, Marot hazafi társa, 1539-ben kinyomatott 12 zsoltárt Strassburgban, bevitte azok éneklését a templomba s itt énekeltek két nagy ország határán először, aztán Genfben: s a Kálvin befolyására a református nemzetek vallási ének füzére lett az egész zsoltár könyv.

Ujra és örökre el kellett hagyni hazáját, az új eszméket a költészet bűvös-bájos zenéjén pengető költőnek, s midőn mint menekült 1542-ben Genfbe érkezett s hallá az ottani fotemplomban az új zsoltárokat, meg lőn hatva s Genf reformátorává lett Kálvin kérelmére folytatá a fordítást s 50 zsoltárra egészíté ki.*) Kálvin azonnal kiadta. De a nyugtalan költő sietett innen Olaszbon szebb ege alá, pár év múlva azonban Turinban (1544.) elragadá 47 éves korában a halál, a máglya lángja utól nem érhetvén, titkos méreggel szabtak határt életének.

Marot minden költeményeit eltemeté az idő, csak a régiségbuvár izleli, de vallásos énekeit ma is ismerjük, itt is Debreczen alig 6 éves kis polgára magyar alakban ismeri és éneklé. Bámulatos hatása lett a zsoltároknak egész Franciaországban, bámulatos egész Európában. Miután az elhunyt nagy költő be nem végezheté minden zsoltárnak francia versidomra fordítását, Kálvin barátja, genfi hittanár, a finom és mivel Béza Tódor végezte be a hiányzókat, s Marot halála után 18 évre (1562.) megjelent mind a 150 zsoltár új fordításban. Példátlan sikert aratott, megjelenési évében 25 kiadást ért s negyedik évre már a 62-ik kiadást kellett világgá bocsátani; lefordított az 22 nyelvre; németül 17, hollandul 30 fordítás keletkezett.

A dallamokat, u. n. nótákat a derék Bourgeois Lajos Genfben menekült zene tanító, majd ott énekező (1545. óta) szerzé nagyobb részt, ő 83 zsoltár zenéjét írta meg, s e dallamok a legszebbek és legkedvesebbek, ezek egyike a 42. és 90-ik. Midőn Bourgeois Párisba visszatért, a véresen üldözött reformáció iránt felkelt a nemzet lelkesedése, s a nyílt rokonszenv és az igazságtalanság elleni tiltakozás abban nyilvánult, hogy szabad ég alatt az u. n. „papok réjtén“ (1558.) mintegy 6000 polgár gyűlt össze, közzéjük vegyülve az ifjuság és a fejedelmi ház tagjai, énekelve Marot és Bourgeois zsoltárait, s a párisi ref. egyház megalakulásának egyik nevezetes tényezőjévé vált ez éneklés. Ekkorra érkezett haza Goudimel Claudius Rómából, jól híres zenetanár volt, megragadta őt is az ének felséges hulláma, áttért az elnyomottak táborába s ő lett a zsoltár dallamok négy hangra áttételének magas zeneképzettségű mestere, átidomítója, művésziesítője, 10 év múlva a Bertalan éj vértanuja lett, vízbe folytatván. Áldozatul estek az ének és zeneköltők egyaránt.

200 éven át a legzivatárosabb napokban is e zsoltárok lőnek a francia hugenották bátorító, erő és vigaszadó, kísérői, úgy hogy minden zsoltárnak egy-egy megható története keletkezett. A 68. zsoltár lőn a harci induló, kivált a Cevennes hegységben, ez énekben az Ur ellenségeinek füstként semmivé létele, s tűzben lágyuló viaszként szétolvadása festetik. — A nagy hadvezér Coligni — kinek most állítanak szobrot Párisban — nem vezette csatába seregét,

*) Vatable Ferencz párisi tanár, a héber nyelv első rangú ismerője szolgáltatta Marotnak a héber eredetiből általa tett szövegű latin fordítást a zsoltárokhöz, nem akarván a Vulgátából fordítani, s így a zsoltár szöveg hűsége, kora első rangú szak tekintélyén alapított.

mielőtt zsoltárokat nem énekeltek volna; s midőn egy nagy csata alkalmával sebbel és vérrel borítva feküdt, hasonló sorsra jutott bajnok társának ajkairól ellebbent 73. zsoltár e tétele: „Bizonyára jó az Isten“ hozta vissza csüggedt erejét, isteni bizalom sugára járván át lelkét, a jövőbe tekintőt.

A nantesi parancs kiadása után ezrével menekültek ki a protestánsok s a 125. zsoltár hangjával „A kik biznak az Ur Istenben“ lépték át örökre elhagyandók hazájok határait. A gályarabságban elszedték zsebkiadásu zsoltáraikat s eltiltották az éneklést s Marolles gályarab örömmel telt el, mikor börtön falai közé rekeszték, mert ott legalább csendesen énekelhette enyhület adó zsoltárait. Midőn pedig a templomok is bezárattak vagy leromboltattak s a parlament és király 500 forint büntetés alatt tilták el a zsoltár éneklést, elvándoroltak éjnek idején a templom romokhoz, némán elmerengve mély csendben hallani vélték a vértanuk soháját, a légben hangzani a zsoltár dallamokat. A megrázó események között tulfeszült érzékek a fellegekből hallák a 118. zsoltárt „Adjatok hálákat az Urnak“ e hir villanyzólag hatott, s törvénytörés tárgya lett s 1000 forint büntetés alatt megtiltatott a légben röpkedő énekek hallgatására gyülekezni. A kivégzendő lelkészek zsoltár hangjával léptek a verpadra. „Mond meg nekem mit énekel, és én megmondom mi vagy.“ Ez történelmi igazság.*)

III.

Elhatottak hazánkba is a zsoltárok által mivel nagyságos dolgok hírei s a magyar Marot: a magas képzettségű Szenczi Molnár Albert tanár, épen mikor Bocskai vitta (1605.) a magyar alkotmány és lelkiismeret ügyében nemzetét felemelő és megmentő nagy küzdelmeit, a magyar szellem ezen nagyszerű fellengésekor fordítá magyarra (1607.) a Marot szövegét, Bourgeois dallamait megtartva, oly erélyes és tartós nyelven, hogy 200 év után is énekeljük azokat; kiszorították azok a régibb zsoltár fordításokat mindenestől. Nálunk is vigasztaló és vallásosság fentartó hatalmat fejtettek ki ez énekek. A mi gályarab lelkészeink is a Lipót kori üldözés alatt (captivitas Leopoldopolitana.) Nápoly tengerén és börtöneikben ép úgy énekeltek, mint külföldi szenvedő testvéreik. Csak egy példát idézzünk. Miskolczi Mihály füleki ref. lelkész, miután a berencsi börtönt s a hosszú utat nehéz bilincsben átszenvedte s úgy elrontá lábát a vas, hogy lábát le kellett vágni, elgyengült s mielőtt elérhette volna a Tírhén tenger vizét, Tiesi olasz városban halt el, halála előtt épen a Marot első zsoltár fordítását a VI. zsoltárt (6. vers) „Elfáradtam bánatomban“ olvasták neki társai. Szendrei György balogi lelkész és esperes, a ki Kapuvárt szenvedett s ut alatt elhalván, Buccariban temettetett el mint hitvalló, minden zsoltárt könyv nélkül tudott. Midőn a rettenetes 10 hónapi gályarabság kiállása után a hollandi protestáns hajóra léptek át a magyar hitvallók, a „szerencsés szabadulás“ („felix liberatio“ Kocsi Csergő Bálint szava) első estéjén a vacsora után közösen felemelték szavokat s Nápoly partjain zengett magyar hálaadó énekül a 116. zsoltár „Szeretem és áldom az Ur Istent.“

*) „Le Psautier Huguenot“ par M. Lelièvre. „Revue chrétienne“ 1883. Nr. 1. és Nr. 2-ben.

Midőn e főiskolai énekkar egészen iskolai intézmény-nyé, elválhatlan részül tétetett, az imaterem megnyílásakor, bölcs előljárói e kollégiomnak szabályul tették (1826. jan. 28.) s így van ma is, hogy vasárnaponként a predikáció után az énekkar egy-egy öszhangzatos zsoltárt énekeljen. Imé több mint 300 év után fentartatik, miveltek nálunk és főiskolánkban a Goudimel által átírt zene szerint a zsoltár művésziésb éneklése! s ha a legújabbban Párisban alakult egyházi énekkar jeles pártfogói, megjelenének itt egyszerű istentiszteletünkön, meglennének lepetve, hogy itt a kollégiom oratoriumában épen azon dallamok ősi hullámai verdeshtének jótékonyan lelkők hártyaajtáját a fülön át, melyek a párisi „Oratoire“ nevű templomban.

Az ének hatalma által mozgatott korszakok és nemzetek nemes és nagy tettek alkotói valának. Legyünk hivesek a vértanuk énekeihez, az ezer évek viharait kiállott énekekhez. És te kegyes alapító szelleme! midőn támogatására jöttél az ének szent mezejét mivelő kised énekkarunknak, jól esik kimondanunk: a kálvini jellegű egyház számára megőrizni és ápolni segítél egy énekbokrot, melyből a hazafias és érzelmi szép dalok közt nem szün meg zengeni azon zsoltárok hangzata, mely 3000 év előtt Salamon templomában, 2000 év előtt Pál és apostol társai körében, s 200 év előtt a legszomorubb és sötétebb kinpontokon szolt és szolt ma is.

Legyen áldott a szép gondolatot szép testben megtestesítő alapító emléke! s legyenek hozzá hasonló fenkölt gondolkodásuak, a kik szakadatlan sorban lépjenek nyomába!

Balogh Ferencz.

Baptisták (nazarénusok) Belényes vidékén.

A baptisták, vagy az ugynevezett nazarénusok felekezete napjainkban mind jobban terjed. Belényes vidékét a legközelebbi évig nem érintették, de ma már úgy látszik, térítési törekvésük e vidékre is kiterjed. Főállomáshelyekről Szalontáról indult ki a térítés folyama, s Tenkén, Gyantán áthatolva, már érintették Belényes-Ujlakot és Fenest. Tenkén tudunkkal csak egy pár család avattatott be a próféta Kornya által, de már Gyantán mintegy 28 lélek lett tévutra vezetve. A mult hónapban B. Ujlakon tett kísérletet a próféta két tanítványa. A lelkész előadása szerint közlöm az esetet.

Este 7 óra után a gondnoktól hazafelé indult a lelkész, midőn egyik presbyter házában ablakából a szokottnál élénkebb világosság sugárzott ki, bent a szobában pedig erőteljes hangon valaki bibliát olvasott. — Ezen szokatlan körülmény azonnal feltűnt lelkésznek, s midőn hazaért azonnal gondolkozóba esett, valyon nem nazarénus térítők járnak-e a faluban? Ezen hitében mindjárt megerősíté a sietve belépő egyházi, ki ezen szavakkal szólítá meg a lelkészt: tiszteletes uram! rezonérusok vannak a faluban, mit csináljunk velök? A lelkész ezen jelentés alapján azonnal a helyszínére sietett, s a presbyter házában mintegy 40—50 embert talált összegyülekezve, kiknek 2 tenkei nazarénus a bibliából felolvasást és magyarázatot tartott. A belépő lelkész, hogy megjelenése annál ünnepélyesebb legyen, egy bibliai idézettel köszöntötte a jelenlevőket, mire mindnyájan felállottak, még a 2

tenkei atyafi is. Ekkor a lelkész komoly, de szenvedély nélküli hangon megszólalt, azon kérdést intézve a két próféta sarjadékhoz: Atyámfiak az Urban! Ki hatalmazott fel titeket, hogy mint ólálkodó farkasok az én lelki nyájam közé jöjjetek, megrontani hiveimnek egészséges lelkületét? Ki hatalmazott fel titeket, hogy a szent könyvet magyarázzátok, a mihez nem értetek s nincs hozzá hivatástok? Hol van továbbá bizonyosság leveletek? A két nazarénus e komoly fellépésre zavarba jött, s egyikök azt válaszolta, hogy Fenesen villafáért voltak s elesteledve bekérődztek e jó emberhez. Mire a lelkész megjegyzé, hogy ez hazug beszéd, a hazugok pedig megvetést érdemlenek. Már ekkor a hallgatóság fenyegető mozdulatokat tett, s csakis a lelkész kérésze szava menté meg őket a tetteleges bántalmaktól. Mindamellett elkísérték a falu bírójához, ki épen oláh ember.

A bíró tört magyarsággal kérdé tőlük: mit keresnek itt, hol az igazoló levél? mire ok így felelének: igazoló levélünk nincs, minket az Ur küldött ide. Itt én vagyok az ur, menni előre a domnule nótárus! A jegyző kihallgatván őket s neveiket bejegyezvén, azon utra valóval kísérteté haza, hogy ide ne jöjjenek térítgetni, mert itt keresztyének laknak, s ha mégis eljönnek, ő nem lesz oka, ha bajok leend. Jobban teszik, ha otthon dolgaik után látnak s nem hagyják el családjukat hetekről hetekre. Midőn a kísérok a két ujdonsült prófétát a robogányi jegyzőnek átadták, az egyik bünbánólag kérte a jegyzőt, igazítsa ki nevét a kísérok levélben, mert hibásan diktálta be, de a jegyző ezt meg nem tehetvén, midőn Tenkére értek a tenkei bíróság az egyik kis prófétát mint csalót hir szerint bezáratta. — A b. ujlaki nazarénus mozgalom ezek szerint a lelkész szerencsés fellépésével legalább egyidőre elenyészett.

A baptizmusnak, bár szórványosan, terjedése semmi esetre sem kicsinylendő dolog, épen azért, mivel ez különösen a református gyülekezeteket támadja meg, vagyis ezeket szemeli ki térítési céljainak elérése végett, felette vigyázóknak kell lenni lelkészeinknek, mert a közönyösség ép úgy veszedelmes, mint a tulhajtott szigorú fellépés. Mindenesetre legcélszerűbb eljárás az, ha a lelkész a presbyteriummal egyetértve, koronkint figyelembe veszi, nem mutatkoznak-e az egyházközségben ilyen kis próféták, s ha mutatkoznak, komoly, de határozott bátor fellépésre kell elszánni magát a lelkésznek. Principiis obsta! azt mondja a latin közmondás, mert a hol már elharapódzott a baj, ott már a Garzók és Könyves Tóth Kálmánok is csak nagy munkával irthatják ki a gyomot az egyház kertjéből. Én nem képelek protestáns lelkésztársaim között senkit oly bátortalannak, ki e kis prófétákkal szemben ne győzedelmeskednék, ha idejekorán ellene áll a baj terjedésének. A kálvinizmusnak egyik jellege az éberség. Tornyainkon itt ott még most is fen van a kakas, mint az éberség jelképe. Ama vas kakas meg nem szólal bármi vész érje az egyházat s ha az előljárók alusznak, eljönnek a lopók, melyek elorozzák a nyáját, s lészen nyáj nélküli pásztor! Ezuttal röviden csak annyit közlök e tárgyról. — Adja Isten, hogy Belényes vidékén 300 év óta élő magyar kálvinisták, soha se legyenek hűtlenek a nagy reformátor Szegedi Kis István szelleméhez, mint a kinek köszönhetik tiszta egészséges protestáns hitüket!

Vállaji Sipos Imre.

A beregi ref. egyházmegye febr. 27. s következő napjain tartott közgyűlése.

Febr. 27-én az esperesi megnyitó- s tiszti kar beigtatása után — elsöben az esperes évi jelentése olvastatott fel, melyben a vallásos és erkölcsi élet fejlődése viszonyítva korunk ridegen önző iránya s anyagi áramlatával — kedvezöleg tüntetvén fel — a szív jól eső örömevel fogadtatott, s egész terjedelmében kinyomatni rendeltetett.

Az egyház látogatói jelentésekből is hasonlólag megnyugtató eredmény derül ki, a hit élet s keresztyéni buzgalom, több helyt figyelmet érdemlő nemes tettekben s áldozatkészségben nyilvánul; a hívek s belhivatalnokok közötti szép egyetértés sok jónak eszközül bizonyult, a nevelés terén sikeres haladás tapasztalható, sőt a szaporodást illetve a népesedési létszám mintegy négyszázzal gyarapodott, a közvagyon kellő gond s lelkiismeretes pontossággal kezeltetik. S a mi a kegyes hívek lelki örömet leginkább fokozza — a polgári hatóságnak azon üdvös intézkedése az, melyszerint a vasárnapi botrányos munkák beszüntetése s a vadházasságban élőknek hivatalbóli üldöztetése kedvező sikerrel megkezdett, vajha e társadalmi filoxerának irtása ne csak mai s tegnapi rövid időközre terjedne.

Ez általános jelentések után elnöklő esperes felhívta a megyeház nagytermét zsufolásig betöltött megyei képviselők tagjait, hogy a tisztikarból elesett egyik egyházi jegyzőnk Iván Endre temetése délután leend — tüntessék ki tisztelői részvétöket — s osztaokozanak a szerencsétlen család mély gyászában, mely felszólításnak eredménye is lett, amennyiben a gyűlés helyéről 1½ mértföldnyire lévő Beregújfalui egyházban a gyászszertartásnál 27 lelkész, számos tanító s a megye intelligentiájának egy nagy része megjelent, vivén magokkal két diszes koszorut, egyiket az egyházmegye, másikat kebel barátai részéről helyezték elismerésök jeléül a gyászokorsóra. A temetési szertartást a háznál Peterdy Károly esperes, a templomban Kallós Tivadar beregszászi, a sirnál Kulcsár János m.-jánosi lelkész végezték. — Megható s leverő bus érzést keltett a mély gyászba borult özvegyet környező 6 kis kora árva keserves zokogása, e fájdalmas érzettel hagytuk oda barátunk sirhalmát s tértünk vissza hivatalos munkánk folytatása végett Beregszászba, — hol másnap febr. 28-án a 71 ügydarab letárgyalása kezdetett meg s márcz. 1-ső és 2-kán is tartott, melyek közzül pár közérdeküt e lapban is közleni sietünk :

Ilyen a Krassó vidéki memorandum, melynek tartalma nem nyert rokonszenvet, egyes pontjaira megjegyzést akartak tenni s kiválóan a tanár személye ellen nyilvánított méltatlan sérelem hatott visszatetszőleg; de miután a S-pataki lap már megtette hatályos észrevételét, feleslegesnek tartatott bele bocsátkozni vitatásába, hanem csak is egyszerűen tudomásul vétetett az egész javaslat.

Sokkal nagyobb vita tárgyát képezte a munkácsi egyház azon felebbezése, hogy miután ott hitfelekezeti iskola nincs. s vallást az állami iskolában a lelkész, éneket pedig az orgonista tanít, ez utóbbi tekinthető-e rendes tanítónak, s mint ilyen hivatalból lehet-e tagja a presbyteriumnak?!

E kérdés megoldásánál eltértek a vélemények, míg nem végre is döntött azon körülmény, hogy a nevezett orgonista az egyházmegyei gyám-egylet tagjává éppen a mult

évben kényszerítőleg avattatott be az egyházmegyei hatóság által, felebbvitel útján, most tehát éppen ezen hatóságnak következetesnek kellett lenni mult évi határozatához s az orgonistát mint ének-tanítót hivatalbóli presbyternek nyilvánítani, — egyébiránt ez a felsőbb forum elé is felebbezve leend, — majd kiderül az igazság!!

A minősítés s osztályozás ügye itt is nagy feladat lévén, kiadatott egy bizottságnak véleményes javaslattétel végett.

Az e. m. lelkészjelölő bizottság rendes tagjaiul: Ferge József, Sütő Kálmán, Gulácsy Dezső, póttagokul: Pap Károly, Fazekas István, Hunyady Béla tanácsbírák választattak meg. — A választás megejtése előtt azonban kérdés merült fel arról: hogy e jelölő bizottságba hány tag legyen egyházi s hány világi részről?! miután a törvény erre nézve csak is azt mondja, hogy az e. m. tanácsbírák közzül választhatók, tehát megszorításnak helye nincs, hanem a közgyűlés szavazata döntő, bármily irányban nyilvánul is a közbizalom, ugyde az elnöklő esperes nyilatkozata után, az eredmény mind két részre megnyugtatólag sikerült, beválasztatván: mind a rendes, mind a póttagok közzé 2 egyházi és 1 világi tanácsbíró, mégis az egyházak küldötteivel a világi elem tulnyomólag van képviselve e bizottságnál, de azon édes remény kecsgett mindenkit, hogy ez új rendszer, az eddigi visszaéléseket hatályosan gátolja s a világi képviselők is éppen ugy szívökön viselik az egyház érdekét, mint a papok s eszélyes bölcsességgel működnek közre annak elővitelénél.

Egyházmegyénk részéről egyházkerületi képviselőkül Ferge József és Gulácsy Dezső, akadályoztatások esetére pedig Sütő Kálmán és Hunyady Béla választattak meg.

Örvendetes tudomásul vétetett Uray Imre v. tanácsbírónak azon áldozatkészsége, melyszerint a beregi papi gyám-pénztárnak 100, a tanítóinak szinte száz forintot ajándékozott s a benei templom javítására előzőleg tett 30 frt kegyadományyal együtt, mind a 230 frtot azonnal az elnökségnek kézbesíté is.

A mi — több ügyeink letárgyalásánál még leginkább figyelmet érdemlő az, hogy 5 egyház felekezeti iskolájának kiközösítése vétetett czélul a kir. tanfelügyelő által s a rendszabály értelmében, a helyszínére menesztett küldöttség javaslata is oda irányul, mikép ezek a fentartási alap hiányában felekezeti jellegöket elvesztik ugyan, de a megkötött szerződés alapján biztosítva vagynak ez egyházak, hogyha iskolai helyiségeiket a községnek — melynek lakosai tulnyomó többségben ref. hitvallásuak — átengedik, az esetben oly községi, illetve állami tanítók fognak alkalmaztatni, kik hitsorsosaink lévén, a templomi, temetési szertartásoknál, a vallás- és énektanításánál kívánt szolgáltatokat teljesíteni, köteleztetnek, mely szerződés kevés áldozathozatal mellett megóván a felekezeti érdekeket, jóváhagyás végett ajánlólag felterjesztetni határozatott.

Végül mint gyűlés után közvetlen bekövetkezett gyász-eseményt nem halgathatom el: Orbán József bátyui lelkész f. hó 3-án történt halálát sem. — Rövid hét lefolyása alatt 3 haláleset — megyénk lelkészi testületében — nem megdöbentő-e?!

Különben ez utóbbi több év óta szélhüvésben sanyló aggastyán volt, kinek helyettesítése felett is támadt halálát megelőző nap közgyűlésünk alkalmával egy kis vita, mely

a hirtelen s véletlen elhunyt lelkész társ javára lön eldöntve, azonban ő már ennek örömét nem érhetette, sőt talán épen az volt befolyással halálára is, hogy közbecsülésben tartott neve — meghurczoltatott a nagy közönség előtt.

Beregi.

Tudósítás

K i s m a r j a i e g y h á z b ó l.

A kismarjai ref. egyházban a zsinati törvények alapján a szervezkedés, még a mult évi december hóban megtörtént, kellő és alapos előkészület után. 16 presbyter választatott. Az első presbyteri gyűlés január hó 14-én volt. A mikor is a folyó rendes ügyek letárgyalása után a csurgói ref. gymnasiumnak 3 frt, a városi szegény alapból 1 frt; a nagyszabenyi magyar ágost. egyháznak 2 frt, a város részéről 1 frt; a nagyhalászi árvíz által károsult egyháznak 2 frt, a város részéről 1 frt adatott. Ez utóbbi számára a lelkész egy kis gyűjtést is rendezett, mely 4 frt 33 krt eredményezett volt, ehez járultak: Könyves János 50 krral, Szász János presbyter 1 frttal, Halász Lajos főbíró s gondnok 40 krral, László Sándor 20 kr, O. Kiss István 10 kr, Simándy Ferencz 40 kr, Özv. Sajó Sándorné 10 kr, Z. Nagy Imre 20 kr, ifj. Kolozs Mihály 8 kr, id. Kolozs Mihály 25 kr, Deák Ferencz 15 kr, Pető József 15 kr, A. Kiss Bálint 10 kr, V. Kiss Károly 20 kr, Janó Mihály 30 kr, Vinkler Jakab izraelita 20 kr.

A kismarjai ref. lelkész ur — úgy látszik — nagy buzgóságot és lelkiismeretes eljárást tanusít a valóban segélyre szorultak ügyének nemes pártolásában; a mult év őszén 30 frtot rendelt azon egyház presbyteriuma az emödi, a váncsodi lelkész Nagy Sándor és a kisszántói villám által toronyra tetejötől megfosztott egyház között szétosztatni; emödi egyháznak 15 frt, Nagy Sándornak 3 frt és Kis-Szántónak 12 frt küldetvén el.

Igy működik a valójában hivatásának élő lelkész, siet enyhíteni a szenvedést és nyomort!!

T.

Tanrend

a magyarországi reformátusok debreczeni kollégiumában a hit- s bölcsészeti szakban és jogakadémián, az 188²/₃-dik tanév második felében.

I. A hittanifolyam.

Ó szövegségbe bevezetés, hétfő, kedd, szerdán 7—8 óráig. V. terem. *Menyhárt János.*

Új-szövegségbe bevezetés, csütörtök, péntek, szombaton d. e. 7—8 óráig. V. terem. Ugyanazon tanártól.

Ó-szövegség magyarázat, (a messiatikus zsoltárok), hétfő, kedd d. u. 2—3. és szerdán d. e. 11—12 óráig az V. teremben. Ugyanazon tanártól.

Új-szövegség magyarázat, (Péter levelei), csütörtök, péntek d. u. 2—3., és szombaton d. e. 11—12 óráig. V. terem. Ugyanazon tanártól.

Keresztyén hittan, naponkint d. e. 9—10 óráig. IV. terem. *Tóth Sámuel.*

Apologetika, kedd, szerda, csütörtök d. e. 7—8 óráig. IV. terem. Ugyanazon tanártól.

Magyar prot. egyháztörténelem, (a magyar prot. egyháztörténelem irodalma, korrajzokkal és az egyház beltörténete főleg zsinatokon), hétfő, kedd, szerda d. e. 8—9 óráig. I. terem. *Balogh Ferencz.*

Keresztyén egyháztörténelem, II-dik korszak (N. Konstantintól Hildebrandig), hétfő, kedd, csütörtök d. u. 3—4 óráig. I. terem. IV. korszak (Luthertől kezdve a legújabb korig), hétfő, kedd, szerda d. e. 10—11 óráig. I. terem. Ugyanazon tanártól.

Hitnézetek története, csütörtök, péntek, szombat d. e. 8—9 óráig. I. terem. Ugyanazon tanártól.

Keresztyén erkölestan, szerda és szombat d. e. 10—11., kedden 11—12 óráig. V. terem. *Csiky Lajos.*

Gyakorlati bibliamagyarázat és szónoklati gyakorlatok, hétfő, kedd, csütörtök, péntek d. e. 10—11 óráig. VI. terem. Ugyanazon tanártól.

Lelkipásztorkodástan és katechetika, hétfő, kedd, csütörtök d. u. 3—4 óráig. II. terem. Ugyanazon tanártól.

Legújabb egyházi törvények, péntek d. u. 3—4 óráig. V. terem. *Dr. Kovács Sándor.*

Egyházjogtan (lásd a jogi tanfolyamban).

Rendszeres bölcsészet és közép- s ujkori bölcsészettörténelem, (lásd a bölcsészeti szakban).

Vallásbölcsészet, (lásd a bölcsészeti szakban).

Közegészségtan, (lásd a bölcsészeti szakban).

II. A jog- és államtudományi kar.

Magyar kereskedelmi- s váltó jog, naponkint 10—11 óráig. IV. terem. *Buzás Pál.*

Magyar pénzügyi törvényisme, hétfő, kedd, csütörtök, péntek d. u. 4—5 óráig. IV. terem. Ugyanazon tanártól.

Bélyeg s illetékek iránti törvények és szabályok, kedd d. e. 11—12 óráig. IV. terem. Ugyanazon tanártól. (spec. coll.)

Magyar magánjog, naponkint 10—11 óráig. II. terem. *Liszka Nándor.*

Magyar közjog, naponkint d. e. 11—12 óráig. II. terem. Ugyanazon tanártól.

Magyar alkotmány s jogtörténet, kedd, csütörtök, péntek d. u. 4—5 óráig, péntek d. u. 5—6 óráig. III. terem. Ugyanazon tanártól.

Kormányzati politika, hétfő d. u. 5—6 óráig. III. terem. Ugyanazon tanártól.

Római jog, (Pandekták) naponkint 10—11 óráig. d. e. III. terem. *Dr. Kovács Sándor.*

Egyházjogtan, hétfő, kedd, csütörtök, péntek d. e. 8—9 óráig. V. terem. Ugyanazon tanártól.

Európai jogtörténet, hétfő, kedd, szerda, csütörtök, péntek d. e. 9—10 óráig. IV. terem. *Kassay Sámuel.*

Magyar büntető jog, hétfő, kedd, szerda, csütörtök, péntek d. e. 8—9 óráig. VI. terem. Ugyanazon tanártól.

Magyar állam statistikája, szombat d. e. 8—10., hétfő, kedd, csütörtök, péntek d. u. 3—4 óráig. VI. terem. Ugyanazon tanártól.

Magyar közigazgatási jog, szombat d. e. 7—8., hétfő d. e. 8—10., kedd, csütörtök, péntek d. u. 5—6 óráig. II. terem. *Dr. Pápay Imre.*

Csőd és telekkönyvi rendtartás, hétfő d. u. 5—6., és kedd,

*

szerda, csütörtök, péntek d. e. 9–10 óráig. II. terem. Ugyanazon tanártól.

Törvényszéki orvostan, szerda, szombat d. e. 11–12 óráig. I. terem. Dr. Török József.

Közép és ujkori bölcsészet történelme, és jogbölcsészet (lásd a bölcsészeti szakot).

Magyar prot. egyháztörténet (lásd a hittanfolyamot).

III. Bölcsészeti szak.

Közép- és ujkori bölcsészet történelme, hétfő, kedd, csütörtök, péntek d. u. 3–4 óráig. III. terem. Thót Ferencz.

Bölcsészeti erkölestan és izléstan, hétfő, kedd d. e. 8–9 és 9–10 óráig kedden. III. terem. Ugyanazon tanártól.

Jogbölcsészet, szerda d. e. 9–10-, csütörtök, péntek 8–9-, szombat 8–10 óráig. III. terem. Ugyanazon tanártól.

Tanítási módszertan, csütörtök, péntek, szombat d. e. 8–9 óráig. II. terem. Oszterlamm Ernő.

Diplomatika, csütörtök, péntek, szombat d. e. 9–10 óráig. I. terem. Géresi Kálmán.

Vallásbölcsészet, hétfő, kedd, szerda d. e. 9–10 óráig. I. terem. Bethlendi Endre.

Angol nyelv első folyam, csütörtök, péntek, szombat d. e. 11–12 óráig. VI. terem. Ugyanazon tanártól.

Angol nyelv második folyam, szerda, szombat d. u. 2–3 óráig. VI. terem. Ugyanazon tanártól.

Francia nyelv első folyam, hétfő, kedd, csütörtök d. u. 5–6 óráig. VI. terem. Ugyanazon tanártól.

Francia nyelv második folyam, szerda, szombat d. u. 3–4 óráig. VI. terem. Ugyanazon tanártól.

Ó ind nyelv első folyam, hetenkint 4 órán. I. terem. Lugossy József.

Ó ind nyelv második folyam, hetenkint 4 órán. I. terem. Ugyanazon tanártól.

Arab nyelv (folytatólag) hetenkint 4 órán. Ugyanazon tanártól.

Közegészségtan, hétfő, kedd d. u. 4–5 óráig. I. terem. Dr. Török József.

Különfélék.

A középiskolai törvényjavaslat tárgyalása e hó 5-én megkezdett a képviselőházban. — Lapunk szűk kerete nem engedvén azt, hogy a mindenesetre ref. egyházunkra oly nagy fontosságú tárgyalás menetét egész részletesen közölhessük; a napi lapok elég bőven ismertetvén a tárgyalás folyamatát: csak arra fogunk szorítkozni, hogy jelezzük, miszerint úgy a tárgyalás menetéből, mindha netalán törvénynyé válik, annak hatásából és szelleméből micsoda következményekkel áll egyházunk szemben s micsoda különbség jelezhető a felfogásra és törekvésre nézve, mely az 1868-ik évi népiskolai törvény meghozatalakor nyilvánult s jelenleg nyilvánul úgy felekezetünk, mint az országos képviselőház tagjainál.

A nagyszalontai egyházmegyében megválasztottak esperesnek: Nagy Dániel. Egyházmegyei gondnoknak: Tisza Kálmán. Világi egyik jegyzővé Tisza István. Egyik világi jegyzőségre többséget senki nem nyervén, kitűzettek új szavazatra Sántha István n.-szalontai ügyvéd és

dr. Kis Ferencz. Az egyházi jegyzőségre sem nyervén senki többséget, új választásra kitűzettek, főjegyzőségre: Szaniszló Gábor és Balogh Ambrus, aljegyzőségre Balogh Ambrus és Nagy Imre.

Magánlevélből olvastuk, hogy Tereh Gyula Debreczenben végzett hittanhallgató tanítványunk s körülbelül két év óta a skót szabadegyház edinburghi theologiai kollégiumának növendéke, mint a vasárnapi iskolai ügy egyik lelkes hive több felszólítást nyer a skót Athenében ilyenmü lecke-órák tartására. Melegen üdvözljük a buzgó és komoly ifjút s csak azt kérjük tőle, hozzon magával haza onnan a keresztyenség igaz hazájából törhetetlen munkakedvet, evangyéliomi szeretetet és apostoli lelkesedést.

A tiszántuli ref. egyházkerület tavaszi közgyűlése folyama alatt ápril 29-én, Debreczenben a főiskolai imateremben egyházi beszédet fog tartani Csiky Lajos főiskolai hittanár.

Révész Imre emlékre adakoztak: ombodi egyház 2 frt, Soltész János ombodi lelkész 1 frt, összesen 3 frt.

Országos közalapra Nagy Elek k. paládi lelkész másodévi ajánlatát 8 frtot szerkesztőségünk utján beszolgáltatta.

Megjelent az „Önügyvéd“ 19-dik füzeté. (Irta Knorr Alajos, kiadja ifj. Nagel Ottó Budapesten. Nemzeti színház bérháza.) E füzetben a szerző folytatja a hagyatéki eljárás ismertetését, nevezetesen a hagyaték átadásának eseteit és pedig egyesség folytán, birói beavatkozás folytán és gyámhatóság által, közli a hagyatéki eljárásra vonatkozó illetékszabályokat s azzal áttér a gyámság és gondnokság szabályaira; tárgyalja különösen a gyámság és gondnokság általános szabályait, a gyámok és gondnokok felelősségét, a gyámok és gondnokok jogait és köteleességeit a gyámoltak és gondnokoltak képviselőjére, a vagyonkezelésre, a vagyon-talan gyámoltak és gondnokoltakra nézve, a gyámhatósági jóváhagyás eseteire és a számadásra, értekeznek a rokonok jogairól és a családtanácsról, és ismerteti a gyámhatósági pénzkezelés módjait. Továbbá tárgyalja a gyermekek és szülők közti viszonyt, ismerteti a törvényes gyermekek jogait, a törvényesítés eseteit és az az örökbefogadás módját, végre közli a letétek körüli szabályokat. — E dus tartalmu füzet ára 30 kr.

Figyelmeztetés. Több oldalról hozzám intézett felhívásnak engedve, van szerencsém ezennel a hazai ref. lelkész urakat értesíteni; hogy kiadásomban 1874. és 75. években megjelent Nt. Gyöngyössy Sámuel m. prot. egyházi szónoklatok című munka első folyamát mindazoknak, kik a most megjelent második folyamát előfizetési uton meghozatták vagy meghozatni hajlandók, addig mig a készlet tartani fog, szinte még az előfizetési áron (3 frtért) bérmentesen megküldeni.

Az első folyam 2 erős kötetben 35 nyomtatott ivet 66 különféle közönséges, alkalmi, ünnepi s halotti beszédet tartalmaz.

Miskolcz, 1883. febr. hó.

Ferenczi B., kiadó-könyvvarus.

Gyászhirek: A h.-m.-vásárhelyi ref. gymnasiumnak méltó gyásza van, a kitünő derék tanár G ö ö z I s t v á n mult hó 27-én hunyt el. Temetése márcz. 1-ső napján folyt le általános részvét mellett.

A debreczeni ref. egyháznak egyik igaz hű tagját V e c s e i I m r e építész, ki a főiskolai gazdasági tanácsnak is

tagja volt, e hó 7-én temették el. Jó család apát, munkás férfit, egyháza ügyeiért nemesen buzgó egyháztagot vesztettünk el benne. — Hollósy Károly országgyűlési képviselő és a vértessaljai ref. egyházmegye világi tanácsbírája szintén e hó 5-én temettetett el Baracsán. — Nyugodjanak békével poraik. — Áldás emlékekre.

Az alsó szabócs-hajdukerületi egyházmegye tisztikara a következőleg választotta meg: esperes Szeremley József t.-dobi lalkész; egyházmegyei gondnok: Weszprémi Gáspár hajdumegye alispánja. Tanácsbírák: Kálmán Lajos, Bakoss Gábor, Tóth Miklós, Pákozdy Lajos, Soltész László az egyházi; Czeglédy Lajos, Lengyel Imre, Ozsváth Ferencz, Ónody Geiza, Miklós Ferencz a világi részről. Jegyzők egyházi részről: Zsigmond Sándor; világi részről Tury Albert és Fekete Sándor; a másik egyházi jegyzői állomásra új szavazás rendeltetett el. E szavazatok márcz. 13-án bontattak fel Debreczenben.

A „Vallásos iratokat terjesztő egyesület“ kiadványai alólírottánál megrendelhetők, u. m.:

1. Imakönyv a magyar nép számára, írta Csécsi Miklós, keménykötés, 120 lap, ára 25 kr. — 2. Rövid vallásos oktatás ref. vallású jegyesek számára, írta Csécsi Miklós (a 2-dik kiadás sajtó alatt) 5 kr. — 3. Szívmevelő lelkiképek a földmivelő életéből, írta Szalay József (színes boríték, 68 lap, sűrű nyomás) 20 kr. — Ennek egyes részei külön füzetekben, nevezetesen: 4. Ki a mezőre. 5. Mire való a szívmevelés. — 6. A szerszám. — 7. Szántás. — 8. Mag és vetés. — 9. Kikelés. — 10. A gaz. — 11. Aratásra hívás. — 12. Cséplés. — 13. Ördög igásai. — 14. A ház. — 15. Gazda nélkül. 2–2 kr. — 16. A lekipásztor sikeres működésének főbb alapfeltételei, értekezés, írta Szalay József, 10 kr. — 17. A nádasi kurátor, elbeszélés, írta Csécsi Miklós, színes boríték 105 l. 16 kr. — 18. Nefelejts, vallásos költemények több szerzőtől 6 kr. — 19. Ó emberből új ember, elbeszélés, írta Csécsi Miklós, 74 lap, színes boríték 13 kr. — 20. Csalfa Náni, igaz történet, írta Molnár Sámuel 3 kr. — 21. Egy forint, írta Csécsi Miklós 2 kr. — 22. Tündérmese, írta Csécsi Miklós 2 kr. — 23. Vigyázz! írta Szalay József 4 kr. — 24. Szántó János megtérése, írta Csécsi Miklós, színes boríték 7 kr. — 25. Tekintetek az égi madarakra, írta Csécsi Miklós 3 kr. — 26. Hát aztán? írta Szalay József 2 kr. — 27. Egy példázat, írta Csécsi Miklós 2 kr. — 28. A gyermekek barátja, írta Csécsi Miklós 4 kr. — 29. Megvagyom írva, írta Szalay József 3 kr. — 30. Mi az oka annak, hogy oly sok kis gyermek elhal, írta Dr. Kuthy Emil 2 kr. — 31. Fűzslak és a módi, írta Szalay József 3 kr. — 32. Hogy terem a betyár? írta Szalay József 2 kr. — 33. Lehet-e ellenségünket szeretni? írta Csécsi Miklós 3 kr. — 34. János bácsi beszélgetései (55 lap) írta ugyanaz 10 kr. — 35. Rövid történet, A falnak is van füle, írta ugyanaz 3 kr. — 36. Sorshuzás. Egy fuvaros predikációja 2 kr. — 37. Előbb a hit, aztán majd meg jön minden, írta Szalay József 3 kr.

Az elősorolt, nem csak felnőtteknek való, de iskolás gyermekeknek vizsgái ajándékkul is ajánlható füzeteket, ha nagyobb mennyiségben rendeltetnek, porto mentesen is hajlandó vagyok szállítani; kisebb, keresztkötetés alatt küldhető csomagokra 5, vagy 10 kros postabélyeg számitandó. A kik az elárusítás körül, mint ügynökök lesznek szivesek közreműködni, az egyesület részéről 10% jutalékban részesülnek.

Azt is tudatom, hogy a fentnevezett egyesület által kiadott „Téli Ujság“ című vallásos néplap 4-dik évi folyamából még néhány teljes számú példány kapható. — Makón, 1883. márczius 8. — Csécsi Miklós ref. lelkész.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel**. Szerkesztő társak: **Békési Gyula, Géresi Kálmán.**

HIRDETÉSEK.

Pályázat.

A micskei ref. egyházban a lelkészi állomás üresedésbe jövén, az ezen állomás elnyerhetésére minősítve levő s igényt tartó lelkészek az egyházi törvények 191. §-a értelmében felhívottnak, hogy ez iránt való pályázati kérvényüket Szőke János érmelléki egyházmegyei espereshez Ér-Mihályfalván — u. p. helyben — f. é. ápril 1-ig beadni sziveskedjenek.

Az ezen állomásra választandó lelkész fizetése:

1) Minden házzal bíró gazda fizet az egyház vékájával, mely 40 régi itczés, egy véka buzát; ilyen van 120.

2) Minden házzal és olyan darab szőlővel bíró gazda, mely 10 csebet megterem; fizet egy cseber bort az ekklézsia csebrével, mely 60 itczét teszen; ilyen van 60.

3) A ki csak szőlővel bír, de házzal nem, fizet $\frac{1}{2}$ cseber bort.

4) A kinek háza van, de szőlője nincs, fizet bor helyett 1 frtot.

5) A kinek se háza, se szölleje, fizet $\frac{1}{2}$ véka buzát és 50 krt.

6) Az özvegy asszonyok, kik semmivel sem bírnak, fizetnek 40 krt.

7) 32 höld föld 1 tagban, melyből 10 höld kaszálló, adóját egészen az egyház fizeti.

8) Tüzifa: 10 hasábos öl, beszállitva.

9) A községi erdőből egy sessió után járó illetőség = 2 höld, mely a községi erdővel együtt községileg kezeltetik s adatik ki belőle az évenkénti illetőség.

10) Egy sessió után járó legelő illetőség a községi legelőben.

11) A parochia telekjét az egyház szántatja, adóját fizeti.

12) Az egyházi felsőség által megállapított stóla.

J e g y z e t. A buza-fizetést az egyházi előjáróság veti ki évenként az egyháztagokra.

Debreczen, 1883. márczius 12.

Révész Balint,
püspök.

Pályázat.

A debreczeni főiskola pénztár-ellenőri hivatala megüresedvén, ennél fogva felhivatnak azok, kik ezen 500 frt évi fizetéssel díjazott állomást elnyerni óhajtják, miszerint eziránti pályázati kérvényüket f. évi április hó 1-ső napjáig hozzám adják be.

A kérvényhez csatolandó a hatósági minőségről szóló bizonyítvány.

Azoknak, kik bizonyítani tudják, hogy valamely ilyen, vagy ehhez hasonló helyen nyert jártassággal bírnak a számvitel és pénzkönyvelésben: ez a választásnál előnyükre fog szolgálni.

Végül megjegyeztetik, hogy a megválasztandó ellenőr 500 frt összeget tartozik készpénz vagy értékpapirokban biztosítékul letenni.

Debreczen, 1883. márczius 13.

Révész Bálint,
püspök.

Pályázat.

A köbölkúti ref. egyházban a lelkészi állomás üresedésbe jövén, az ezen állomás elnyerhetésére minősítve levő s igényt tartó lelkészek az egyházi törvények 191. §-a értelmében felhivatnak, hogy ez iránt való pályázati kérvényüket Szóke János ér-melléki egyházmegyei espereshez Ér-Mihályfalván — u. p. helyben — f. évi április 1-ig beadni sziveskedjenek.

Az ezen állomásra választandó lelkész fizetése:

1) Minden szőlősgazda fizet 1 kis cseber mustot, az özvegy $\frac{1}{2}$ kis csebert.

2) Minden gazda, a kinek szölleje nincsen, egy véka búzát tartozik adni, az özvegyek pedig fél-fél vékát.

3) Minden házigazda a boron és búzán kívül fizet husz krt. az özvegyek: 10 krajczárt.

4) Tüzi fát ad az egyház készen 10 ölet.
5) A helység határa két fordulóra lévén felosztva, az egyik fordulóban két darabban öt köblös föld, a másik fordulóban 3 darabban ismét öt köblös, melyet az ecclesia tartozik háromszor megszántatni és a lelkész magjával bevettetni.

6) Két darab kaszáló, melyet az egyház vagy helység lekaszáltatván, be is hordat, felgyűjtetni lelkész tartozik.

7) Stolare szabály szerint.

Debreczen, 1883. márczius 12.

Révész Bálint,
püspök.

1—1

Pályázat.

A hadházi ref. egyházban a lelkészi állomás üresedésbe jövén, az ezen állomás elnyerhetésére minősítve levő és igényt tartó lelkészek, az egyházi törvények 191. §-a értelmében felhivatnak, hogy ez iránt való pályázati kérvényüket Szeremlei József alsó-szabolcs hajduvidéki egyházmegyei espereshez Tisza-Dobon — u. p. helyben — f. é. márczius hó 31-ig beadni sziveskedjenek.

Az ezen állomásra választandó lelkész fizetése:

1) Készpénz: 105 frt.

2) 12 szekér széna válttsága: 120 frt.

3) 70 köböl rozs.

4) Két darab parochiális föld, összesen 33 hóld és 1372 \square öl, hóldja 1600 \square ölével.

5) Egy telekföld 3 járásban, összesen 12 hóld, 2000 \square ölével. A földek miveltetése lelkész gondja, adójakat az egyház fizeti.

6) Egy káposztás kert = 594 \square öl.

7) Egy nyilas szőlő.

8) 6 öl kemény tüzi fa.

9) Stóla.

Debreczen, 1883. márczius 5.

Révész Bálint,
püspök.

1—1

Pályázat.

Az ugor nyaga-gergelyi ref. társegyházban a lelkészi állomás üresedésbe jövén, az ezen állomás elnyerhetésére minősítve levő s igényt tartó lelkészek, az egyházi törvények 191. §-a értelmében felhivatnak, hogy ez iránt való pályázati kérvényüket Peterdy Károly beregi egyházmegyei espereshez Barabáson — u. p. Mező-Kaszony — f. é. április hó 5-ig beadni sziveskedjenek.

Az ezen állomásra választandó lelkész fizetése:

1) Személypénz: 10 frt 88 kr.

2) Szénaválttság: 180 frt.

3) Rév-vám-osztalék: 75 frt.

4) Búza: 118 véka s ugyanannyi gabona, összesen: 236 véka.

5) 12 öl kemény tüzi fa.

6) 32 hóld szántó- s 2 hóld legelőföld, melynek adóját fele részben az egyház fizeti s 6 vékás földet megműveltet.

7) Stolarék: szabály szerint; tisztességes lakás nagy kerttel, s egy hóldnyi temetőföld lehető haszna.

Debreczen, 1883. márczius 10.

1—1

Révész Bálint, püspök.